

Knapp Éva

LITTERARIA HEBRAICA – JUDAICA

**Válogatás az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár állományából
(A 2004. június 9. – augusztus 27. közötti kiállítás anyaga)**

Éva Knapp: *Litteraria Hebraica – Judaica. Selection from the Collection of the ELTE University Library: Material of the Exhibition from June 9 to August 27, 2004*

The Chamber Exhibition “Litteraria Hebraica – Judaica” was one of the exhibitions of the ELTE University Library, which has been the part of a series of thematic selections of the entire collection designed for a wider audience planned since 1999. In many respects this exhibition was considered to be extraordinary, as it was not of wider interest, and its extended catalogue did not appear in the series “Exhibitions in the ELTE University Library”. Now we are trying to fill this gap by publishing the exhibition material.

A *Litteraria Hebraica – Judaica* című kamara-kiállítás az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár egyik – 1999 óta tervszerűen megvalósított, a teljes dokumentumállományból tematikus válogatásban a szélesebb érdeklődő közönségnek bemutatott – tárlata volt. Több tekintetben rendhagyónak számított/számít, mivel nem övezte szélesebb érdeklődés, és a bevezetővel kibővített katalógusa sem jelent meg a *Kiállítások az ELTE Egyetemi Könyvtárban* című kiadványsorozatban. A kiállításról mindössze néhány rövid hír tudósított, így például a Nemzeti Erőforrás Minisztérium honlapján (2004. VI. 7.), ahonnan visszahivatkozás keretében lehetett eljutni a könyvtár honlapjára.

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (= OR-ZSE) honlapján (2004. VI. 10.) a kiállítás egyik megnyitója, az időközben 2015. III. 6-án elhunyt Borsányi-Schmidt Ferenc, az OR-ZSE docense és az OR-ZSE könyvtárának főigazgatója adott hírt a rendezvényről a következő szavakkal:

„[...] a kiállítás [...] gondos, szakszerű válogatás [...] bepillantást enged a Könyvtár gazdag hebraisztikai-judaisztikai állományába, amelyben kódex-töredékek, antiquák, kéziratok és modern anyag egyaránt található. A megnyitón köszöntőt mondott Dr. Szögi László, az Egyetemi Könyvtár főigazgatója. A kiállítást megnyitotta és kultúrpolitikai beszédében méltatta Várnai Schorer Judit, Izrael Állam magyarországi nagykövete és Dr. Borsányi-Schmidt Ferenc, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtárának igazgatója, aki beszédében a héber könyvkultúra és a magyarországi héber nyomtatás történetét vázolta fel. Dr. Knapp Éva, a kiállítás anyagának válogatója ismertette a bemutatott anyagot és a kiállítás létrejöttét”.

Borsányi-Schmidt Ferenc megnyitójának szerkesztett változata a kiállítás négy kiválasztott, reprezentatív képével illusztrálva a *Múlt és jövő. Zsidó kulturális folyóiratban* jelent meg (2004, 4. szám, 121–123. p.). A tárlat anyagát dokumentálta a Jeruzsálemi Héber Egyetem (The Hebrew University of Jerusalem) is, melynek célja – többek között – „a köz-, tudományos, oktatási és szakmai vezetés képzése; zsidó, kulturális és szellemi hagyományok megőrzése és kutatása; és a tudás határainak kiterjesztése az egész emberiség javára”.

A kiállítás keretében az érdeklődők megtekinthették a könyvtár több szakterületet átfogó gazdag történeti állományának egy eddig kevés figyelemre méltatott szeletét, néhány vonatkozó, kivétel nélkül eredetiben bemutatott kéziratát és nyomtatványát. Ez a Magyarországon páratlan könyvtár megalapításától, 1561-től szinte érintetlen állományt őriz, mely hosszú időn át folyamatosan és tervszerűen gyarapodott. A gyűjtemény az európai és a magyar kulturális örökség részeként folyamatosan dokumentálja a Kárpát-medence több évszá-

zadának történetét. A tár állománya nagyon sokrétű, számos, egymástól eltérő jellegű, kisebb-nagyobb gyűjteményből tevődik össze. A kiállított dokumentumok több „alggyűjtemény”-t reprezentáltak, így a kódextárat, az ősnymtatványokat, antikvákat és nem utolsó sorban a hungaricum-nyomtatványokat.

A könyvtár az elmúlt években vált kedvelt és elismert kiállítóhelyé. A közgyűjteményi feladatkör önkéntes kibővítéséhez hozzájárult az a felismerés, hogy közintézményként szeretné a szűkebb értelemben vett hazai és nemzetközi tudományos kutatás képviselőinél szélesebb körben közkinccsá tenni féltve őrzött, folyamatosan gyarapodó kéziratait és nyomtatványait. Az utóbbi húsz év alatt a nagyközönség több mint negyedszáz kamara-kiállításon ismerkedhetett meg a gazdag kézirat- és nyomtatványtárral. A kiállítások jelentős része egyben több Magyarországon rendezett nemzetközi konferencia (így például *Historia Litteraria*, 2004; *A Zrínyiek és Európa – Die Zrínyis und Europa*, 2007; *Az ismeretlen Mikes – Der unbekannte Mikes*, 2011) kísérőrendezvényeként is szolgált. A Kiállítások az ELTE Egyetemi Könyvtárban című sorozatban eddig hét kiadvány jelent meg.

A könyvtár a számos szakterületet átfogó gazdag történeti állománya révén a magyar és az európai történeti vizsgálatok egyik fontos tanulmányi és kutatóhelye. Az európai kulturális örökség része, melynek ismeretét a nemzetközi kutatás sem nélkülözheti. Fontos feladatai közé tartozik a forrásanyag által kínált lehetőségek minél szélesebb körű kihasználása, a zárt történeti gyűjtemény folyamatos fenntartása, hozzáférhetőségének biztosítása és megismertetése, valamint a forrásokkal kapcsolatos élő tudományos párbeszéd.

A könyvtár méltán nevezhető az ország egyik leggazdagabb és legrégebbi történeti, művelődés- és irodalomtörténeti forrásgyűjteményének, s e gondolat keretében a kiállított dokumentumok a kulturális emlékezet megtestesítőiként szerepet játszanak a magyar társadalom mindenkori történetiségének tudatosításában. A pótolhatatlan értékű, értő kezek által restaurált és jó állapotban tartott dokumentumok a látvány és a tartalom kettős vonzásában mindennekelőtt az érdeklődő, nyitott emberek számára jelentenek „csemegét”, „ínyenc” szellemi élvezetet és különleges intellektuális megpihenést, szórakozást – remélhetőleg olvasmányként, dokumentált formában is.¹

¹ A leírások részei, külön sorban, a könyvtári jelzet előtt a kiállításon bemutatott részlet pontos meghatározása az adott műből. A latin betűs átírásban – tekintettel a közvetítő nyelvekre (jiddis, illetve latin és görög) – az írásmód némileg eltér az eredeti hangzástól és szóképtől. A magyar helyesírásban elfogadott és követett gyakorlat szerint a latin betűkkel író nyelvekből a szavakat eredeti módon, a nem latin betűs nyelvekből pedig fonetikusán írjuk át. Ez alól kivétel a hagyományos, illetve a hangjegyző (tudományos) írásmód.

I. Biblia-kéziratok, -kiadások és -fordítások

Középkori pergamenkódex töredéke

Biblia, Józsuá (Széfer Jehósua) II. 9–22.

Fólió alakú háromhasábos levél, az első hasáb jobb széle hiányzik.

Őrzőkönyve ismeretlen.

Ms. Fr. Cod. Hebr. 1.

Hebraicus Pentateuchus Latinus [...] Adiectus insuper e Rabbinorum commentarijs annotationibus pulchre et voces ambiguas et obscuriora quae que elucidantibus. Item Cantica Canticorum, Ruth, Threni, Ecclesiastes, Esther.

Velence 1551 Ex Officina Iustiniana.

A1v–A2r: **Teremtés (Széfer b'résit) kezdete**

Ant.4879

Biblia Sacra Hebraice, Chaldaice, Graece et Latine [...] Benedictus Arias Montanus [...] a se cum Complutensi et correctissimis aliis exemplaribus collatos, recensuit et probavit.

Antwerpen 1569 Ch. Plantin.

Tom. II: 368–369: Sámuel II (Széfer S'mué) kezdete

Ant.4899

Biblia Sacra Hebraice, Chaldaice, Graece et Latine [...] Benedictus Arias Montanus [...] a se cum Complutensi et correctissimis aliis exemplaribus collatos, recensuit et probavit.

Antwerpen 1569 Ch. Plantin.

Tom. IV. Címlapelőzők: 368–369: 'Domus Israel (B'né Jisráél)' szimbolikus megjelenítése

Ant.4901

Biblia Hebraica, eorundem Latina interpretatio Xantis Pagnini Lucensis, recenter Benedicti Ariae Montani Hispal. Et quorundam aliorum collato studio ad Hebraicam dictionem diligentissime expensa.

Antwerpen 1584 Officina Ch. Plantini.

54–55: Zsoltárok (Tehillim) befejezése és a Példabeszédek (Mislé) kezdete

Ant.4667

[Biblia – Próféták]

Isaias, Jeremias, Ezechiel, Osee, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michaeas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggaeus, Zacharias, Malachias, Hebraice cum inter lineari versione Xantis Pagnini, Ben. Ariae Montani, et aliorum collato studio ad Hebraicam dictionem diligentissime expensa.

Raphelengii 1616 Ex Officina Plantiniana Raphelengii.

Bar.00526

Biblia Rabbinica magna (Buxtorfius, Johannes, maior)

Basel 1619

Tom. I. A2r: Teremtés (Széfer b'résit) kezdete

Bar.00853

Biblia Rabbinica magna (Buxtorfius, Johannes, maior)

Basel 1619

Tom. III. Címlap

Bar.00855

Biblia Hebraica, Samaritana, Caldaica, Graeca, Syriaca, Latina, Arabica.

(Tom I–X. Antwerpen 1628–1645.)

Paris 1645 Antonius Vitre.

Tom. I. Előzékmetszet: Hódolat a 'Bölcsesség (Chochmá)' szimbolikusan megjelenített királyi széke előtt

Bar.00865

Biblia Sacra polyglotta, complectentia textus originales, hebraicum cum Pentateucho samaritano, chaldaicum, graecum [...]. Edidit Brianus Waltonus. Tom. I–VI.

London 1657 Thomas Roycroft.

Tom. I. Kihajtható tábla a 21. lap előtt, rajta a 'Sancta Sanctorum' képzeletbeli képe a frigyládjával

Bar.00859

Biblia Rabbinica – [egybe tartozik vele]: **Buxtorfius, Johannes, maior: Tiberias, sive commentarius masorethicus** triplex historicus, didacticus, criticus [...] quo primum historia Masoretharum Tiberiensium [...] explicatur; secundo clavis Masorae traditur [...] tertio castigationes innumerorum mendorum per universam Masoram proponitur.

Basel 1665 J. König.

Címlap

Bar.00981

Restaurálatlan nyomtatványtöredék sérült könyvtáblából

Biblia – Jeremiás könyve

Azonosítatlan kiadású nyomtatványból származik, a szöveget meghatározta és azonosította Scheiber Sándor. Örökönyve ismeretlen.

Fr. Hebr. (jelzet nélkül, 10)

Stern Á[brahám]:

Széfer mislé mit treuen [...] deutschen Übersetzung, Biur [...].

Pest 1862 M. E. Löwy. (nyomda: Ofen 1862 Univ.)

44–45. p.

Aa1269

(Példabeszédek Könyve magyarázattal és német fordítással, Dán Róbert címleírása)

C'éná uréná, v'huhámisá humse Torá, imhámés m'gilot v'tárgumin v'háftárot, mikol hásáná hákol k'szidrá, v'nuszá fláze heszpedet churbán Béthá mikdás.

Ofen 1862 Univ.

Beszállás Noé bárkájába, fametszetes ábrázolással

Aa1380

(A Tóra jiddis fordításban a jeruzsálemi templom gyászával)

Bloch Joél (sajtó alá rend.):

Széfer t'hilim im snébiurim. Lánajdo, S'muel [...] ázárjá Figó. M'szudár ál jád Joél Bloch.

Ofen 1863 Univ.

Címlap

Aa1283

(A Zsoltárok Könyve kommentárokkal)

Berliner, A. (herausgegeben und erläutert):

Targum Onkelos, I. Theil: Text, nach editio Sabionetica v. J. 1557. II. Theil: Noten, Einleitung und Register.

Berlin 1884 Gorzelanczyk Co.

Kettős címlap

Aa1322

Deutsch Henrik (ford., kiad.):

Háftárák.

In: Uő.: Genesis vagyis Mózes első könyve masszoretikus szöveggel magyarra ford., magy. Deutsch Henrik. Budapest 1887 A szerző kiadása.

1.: Háftárák kezdete.

509710

Engel Farkas:

A Targum Onkelosz, mint Rási Tóra kommentárjának fő forrása.

Budapest 1938 Gewürz ny.

Címlap

Hh1084

II. Apokrif (sz' főrím chicónim) és pseudo-apokrif irodalom

Leo Jud (ford.):

Dye bücher dye den alten un der biblische Gschriff nit gezelt seind, auch bey den Ebreer nit gefunden. Neüwlich widerumb durch Leo Jud verteütschet.

Straßburg 1529 Wolff Köpffel.

XXVv–XXVIr: Ezra IV. könyvének kezdete

Ant.0640

Tischendorf, Constantinus:

Apocalypses Apocryphae Mosis, Esdrae [...].

Leipzig1866 Hermann Mendelssohn.

1.: 'Apocalypsis Mosis' kezdete

Aa201

III. Talmud, Talmudkommentárok és talmudi irodalom

Középkori pergamenkódex töredéke

Scheiber Sándor véleménye szerint azonosíthatatlan **Talmud-részlet** ősnymotatvány kötésének bordájában – **keskeny csíkok egy háromhasábos Talmud-kódexből.**

Örzőkönyv: Thomas de Aquino: Commentaria in omnes epistolas Sancti Pauli. Ed. Petrus de Bergamo. Basel 1495 Michael Furter pro Wolfgang Lachner.

[Ms. Fr. Cod. Hebr. 2] – Inc526

Középkori pergamenkódex töredéke

Rásbám kommentárja ad Bába bátra 107v–109r.

Töredék Sámuel ben Méir Talmud kommentárjából.

Ősnyomtatvány elejére és végére kötött, a nyomtatvány védelmét szolgáló két hártýakódex-csík.

Őrzőkönyv: Biblia. Cum postillis Nicolai de Lyra [...]. Pars III. Velence 1482–1483 Franz Renner.

Az első kötéstábla belső része

[*Ms. Fr. Cod. Hebr. 3*] – *Inc158*

Középkori pergamenkódex töredéke

Áséri ad Peszáchim30r–31r.

Töredék Ásér ben Jechiél Talmud kommentárjából, glosszákkal.

Kötéstáblaként megőrzött háromhasábos kódex töredéke.

Egykori őrzőkönyve: Thomas Anglus [Thomas White]: *De mundo dialogi tres*. Parisiis 1642.

Ms. Fr. Cod. Hebr. 4/I.

Középkori pergamenkódex töredéke

Áséri ad Chullin 1r, 4r, 39v, 42r.

Töredék Ásér ben Jechiél Talmud kommentárjából, glosszákkal.

Kötéstáblaként megőrzött háromhasábos kódex töredéke.

Egykori őrzőkönyve: Thomas Anglus [Thomas White]: *De mundo dialogi tres*. Parisiis 1642.

Ms. Fr. Cod. Hebr. 4/II.

Haggadah – Rituset celebratio Phase Iudeorum [...] Thomas Murner ex Hebreo in Latinum traducta eloquium.

[Frankfurt/Main 1512 Beatus Murner]

Címlap

Ant.0653

(Haggada, latin nyelven)

Coch [Coccejus], Joannes:

[Talmud]. Duo tituli Thalmudici Sanhedrin et Maccoth [...] cum excerptis ex utriusque Gemara [...].

Amsterdam 1629 J. Jansson.

Címlap

Bar.00466

Talmudis Babylonici Codex Middoth sive De Mensuris Templi, una cum versione Latina. Opera et studio Constantini L'Empereur de Oppyck [...].

Leiden 1630 Elzevir.

(*****)⁴_v-1. p.: Ger[ardus] Io[annes] Vossius köszöntő verse és a mű kezdőlapja

Bar.08346

Lesuden, Johannes:

Tractatus Talmudus [...] una cum Versione Hebraica duorum capitum Danielis.

Utrecht 1665 M. Dreunen.

Címlap

Bar.09930 coll.2.

Rhenferdius, Jacobus – Sheringhamius, Robertus:

Joma. Codex Talmudicus, in quo agitur de sacrificiis, caeterisque ministeriis diei explanationis [...].

Franeker 1696 Wibiumbleck.

12–13. p.: A II. fejezet kezdete.

Bar.07586

Brill, Ázriél:

Hádrát Kodes. Kolél misnájot [...] Injáné ászeret j'mé tsuvá.

Ofen 1827 Univ.

Imprimatur

AaI38I

(Talmud kommentár és könyörgések)

Hagadah.

Pozsony 1833 A. Schmid.

Címlap az előző kolligátum-tag (Kinoth. Pozsony 1837 A. Schmid.) utolsó lapjával.

AdI0142 coll.2.

Bürger Theodor:

Der Talmud und die Perfectibilität des Mosaismus [...].

Pest 184 Kilian.

Címlap

AaI267 coll.2.

Széder Rawan.

Pozsony 1860 H. Sieber

[_{8v}-_{9r}]

Ad1554

Klein Andor:

Midrás š'né k'thubim. Egymásnak ellentmondó bibliai helyek egyeztetése a Talmud hermeneutikája szerint. Bölcsészdoktori értekezésül.

Budapest 1930 (ny. Klein Gyula, Kisvárdá).

Címlap

Hh1062

Chesronoth haschschischa sedarim. Ausgelassenes aus den sechs Traktaten des Talmud [...]. Hrsg. v. Br. A. Luzzétszky.

(Leipzig) [1938] (B. Hartwig).

[Hozzá tartozik]: Erläuterungen zu den Notiznummern. (Budapest) é. n. [1938] (Stephaneum).

I.p.: Erläuterungen zu den Notiznummern kezdete

Hh537

IV. Törvénykódex – Törvények, előírások

Középkori pergamenkódex töredéke

Misné Tóra, Hilchót Szánhedrin XVIII,6; XIX.1,4

Töredék Májmúni Törvénykönyvéből

Lefejtetlen és restaurálatlan kötéstáblaként megőrzött kéthasábos kódex töredéke. A kötéstáblaként felhasznált levelet félbevágták.

Őrzőkönyv: Joannes Piscator Argentinensis: M. T. Ciceronis De Officiis

Librorum III. Analysis Dialectica. [...]. Speyer 1582 B.

Albinus.

[*Ms. Fr. Cod. Hebr. 6*] – *Ant.3766*

L'Empereur ab Opwyck, Constantinus:

De legibus Ebraeorum forensibus [...] Ex Ebraeorum pandectis versus et commentariis illustratus.

Leiden 1635 Ex Officina Elzeviriorum.

Címlap

Bar.00357

Hottinger, Johann Heinrich:

Juris Hebraeorum leges CCLXI. [...] Ductu Rabbi Levi, Barzelonitae [...].

Tagernsee 1655 J. J. Bodmer.

184–185. p.: Lex CXXXV: Praeceptum sacrificii pro peccato.

Bar.02740

Coccejus, Johannes:

Morech Nebochim.

Lugduni 1665 F. Lopez de Haro.

9–11. p.: Sententia Judeorum de Justitia.

Bar.10373 coll.2.

Fleury, Claude:

Les mœurs des Israélites. Seconde edition, corrigée et augmentée.

Paris 1682 G. Cloutier.

Címlap

Bar.07437

T'filát Jiszráél, kolél t'filot mikol hásaná im tikuné Sábát.

Ofen (1865) Univ.

12–13. p.

Ad10383

(Imádságoskönyv a szombati előírásokkal és törvényekkel, Dán Róbert címleírása)

V. Liturgia – Imádságoskönyvek, Máchzor

Középkori pergamenkódex töredéke

Máchzor Jóm–Kippur Sáháritjával

Töredék egy Máchzor kódexből.

Lefejtetlen és restaurálatlan kötéstáblaként megőrzött, félbehajtott levél.

Őrzőkönyv: Biblia. [Basel] 1486 [Johann Amerbach].

[Ms. Fr. Cod. Hebr. 7] – Inc224

Középkori pergamenkódex töredéke

Máchzor Jóm–Kippur Muszáfjával

Töredék egy Máchzor kódexből.

Lefejtetlen és restaurálatlan kötéstáblaként megőrzött levél.

Őrzőkönyv: Victorinus Strigelius: De circulis coelestibus et aliis. Leipzig 1564.

[Ms. Fr. Cod. Hebr. 8] – Ant.454I

Középkori pergamenkódex töredéke

Kínot (?)

Töredék ősnymtatvány kötésének bordájában. Keskeny csíkok egy feltehetően gyászdalokat tartalmazó kódexből, szövege Scheiber Sándor szerint azonosíthatatlan.

Őrzőkönyv: Petrus Tartaretus: Expositio super textu logices Aristotelis. Emend. Martinus Moelenfett de Livonia. [Freiburg im Breisgau 1494 Kilian Fischer].

[Ms. Fr. Cod. Hebr. 9] – Inc524

Széder Hát'filá – m'duják ál pi g'dolé hám'dádkim [...] kolél hát'filot l'chol ul'moádim [...].

Ofen 1819 Univ.

Címlap

Ad1518

(Imádságoskönyv)

Hágádá sel Peszah.

Ofen 1819 Univ.

Címlap és címlapelőzék

Ae29 coll.2.

(Húsvéti szertartáskönyv)

Hágádá sel Peszah.

Ofen 1820 Univ.

Címlap

Ae4343 coll.2.

(Húsvéti szertartáskönyv)

T'chínót ubákásot. (Inthalten deutse T'filot fir gute fromme jüddische Weiber.)

Ofen 1833 Univ.

Címlap

Ad10392

(Nők imádságoskönyve)

T'chinot ubákásot.

Ofen 1833 Univ.

Tartalomjegyzék

Ad10384

(Imádságoskönyv)

T'chinot ubákásot.

Jácá Láor b'Peszt.

Ofen 1843 Univ.

A mű kezdete

Ad10389

(Imádságok és könyörgések)

Rosenthál Moritz (ford.):

Hágádá sel Peszáh [...]. Elbeszélés Izráel népének Egyiptomból való kimeneteléről.

Ofen 1844 Univ.

Címlap

Ad3927

(Húsvéti szertartáskönyv)

Kohn, Sálom (Überstezt fon):

T'filot j'surun [...]. Gebéthe der Israeliten.

Ofen 1852 Univ.

Címlap

Ad10388

(Imádságoskönyv)

T'filot [...]. Gebete der Israeliten mit Uebersetzung.

Ofen 1852 Univ.

250–251. p.

Ad11901

(Imádságoskönyv)

Danzig, A.:

Beth Abraham.

Pozsony 1859 Schmid.

Címlap

Aa1264

Hágádá sel peszách in deutser spräche. Zichron j'ciát Micrájim.

Ofen 1861 Univ.

Fametszettel díszített címlap

Ad10147

Füredi Ignác (ford.):

Teljes héber-magyar Máchzor kilencz kötetben. Ünnepi imádságok magyar zsidók számára.

1. kötet: Újév első napja.

Budapest 1889 Löwy M. E.

48–1. p.: Az esti imádság vége és a reggeli imádság kezdete

Ae5586/1

Füredi Ignác (ford.):

Teljes héber-magyar Máchzor kilencz kötetben. Ünnepi imádságok magyar zsidók számára. 3. kötet: Engesztelő nap előestéje.

Budapest 1889 Löwy M. E.

124–125. p.: 'Salamon Gabirol, Királyi Korona' kezdete

Ae5586/3

Futamok a 'Halljad Izráel'-hez.

Budapest 1956. – Gépírat. (Kézirat)

H 238

VI. Hellenisztikus zsidó irodalom

Josephus Flavius:

De antiquitatibus [...] De Judaico bello [...].

Paris 1514 Regnault – Petit.

Címlap

Ant.1486

Josephus Flavius:

De antiquitatibus [...] De Judaico bello [...].

Paris 1514 Regnault – Petit.

F. 194v-1r: A 'De antiquitatibus' befejezése és a 'De Judaico bello' kezdete

Ant.1485

Josephus Flavius:

Opera omnia.

Basel 1524 Frobenius.

890–891. p.: A 'De Imperio ratione, quo libro tradit mortem septem fratrum Machabaeorum et matris' kezdete (A Josephus Flaviusnak tulajdonított mű szöveggondozója Rotterdami Erasmus volt.)

Ant.2506

Josephus Flavius:

[Opera omnia cseh nyelven]. Ford.: Pawel Hradecky.

Prossnitz 1553 J. Günther.

F. 197r: A 'De Imperio ratione, quo libro tradit mortem septem fratrum Machabaeorum et matris' kezdete

Ant.6905

Josephus Flavius:

De bello Judaico ac expugnata per Titum [...] Hierosylyma libri septem.

Interprete Rufino Aquilejensi. Post complures authoris editiones, novissime a reliquis aperitus separatim, ob historiae dignitatem, typis dati.

Nagyszombat 1755 Typ. Acad. S. J.

Címlap

Hb 4r 151

Josephus Flavius:

[Historia Judeorum] – Hystorie Zidowske.

Azonosítatlan kiadású nyomtatvány, 403–464.

Az Ab 40 jelzetű kézirathoz kötve.

Philo Judaeus [Alexandriai Philón = Jedidja]:

[Opera omnia].

Basel 1554 N. Episcopus Junior.

620 – 621. p.: 'De legatione ad Caium' kezdete

Ant.6949

Philo Judaeus [Alexandriai Philón = Jedidja]:

Omnia quae extant Opera. [Latin-görög].

Frankfurt 1691 Schrey – Meyer.

602–603. p.: A 'De vita Mosis kezdete

Bar.07886

Alexandriai Philó – Fischer Gyula (ford.):

Mózes élete.

[Budapest 1920?] (Globus ny.)

Népszerű Zsidó Könyvtár, 17–18. (szerk.: Bánóczi József és Gábor Ignác)

Címlap

Ca 5964/17–18

VII. Történelem – Művelődéstörténet

Triumphus Caesareus polyglottus [...].

Romae 1655 V. Mascardi.

In: Athanasius Kircher: Oedipus Aegyptiacus. Tom. I. Romae 1652 [recte 1655] ex Typ. Vitalis Mascardi.

E2r: [III. Ferdinánd császárt, magyar királyt dicsőítő héber vers.]

RMK I 199a

Triumphus Caesareus polyglottus [...].

Romae 1655 V. Mascardi.

In: Athanasius Kircher: Oedipus Aegyptiacus. Tom. I. Romae 1652 [recte 1655] ex Typ. Vitalis Mascardi.

F2r: [III. Ferdinánd császárt, magyar királyt dicsőítő káld (in lingua chaldaica thargumica) vers.]

RMK I 184b

Hottinger, Johann Heinrich (Uri ben Shimon):

Cippi Hebraici [...].

Heidelberg 1659 S. Bruon.

2–3. p.: Genealogia Patriarcharum [...].

Bar.06482

Bzensky, Rudolf, S. I.:

Origines propagationis variae fidei in Transylvania.

[Claudiopoli 1699].

6–7. p.: Origo Judaeorum [...].

Ms. Collectio Hevenesiana XVI. Nr. 1.

Ritus ac mores Hebraeorum Italico idiomate refutati a Doctore Paulo Medici – nunc aucti ac Latini redditi. Notisque hebraicis ac subinde graecis illustrati a P. Nicolao Rosty O.S.P.P.E linguae professore.

[Nagyszombat, XVIII. század közepe].

Caput X. De oratione Hebraeorum et praeparatione ad eam.

Ms. A 198

[Winkler Mihály]:

Epistola ad omnes Judaeos, qui dispersi sunt sub coelo per universam terram.

Viennae 1800 Typ. Jos. Hraschanky.

Címlap

Ca 3386

Junger Mózes S.:

József ibn Caddik Széfer [...].

Vác 1908.

Címlap

Hh1046

Durchsclag Pinkász:

József Sambari. Egy középkori egyiptomi héber-arab krónikás. Bölcsész-doktori értekezés.

Budapest 1930 Gewürz F. ny.

Hh1063

Áminoách, N.:

A vallásos munkásmozgalom (Palesztinai vallásos építőmunka története). (Ford. Fleischer Lipót).

Budapest 1946 Magyarországi Báchád kiadása.

Tóra vá-ávodá Könyvtár 2.

Külső borítóról készült másolat és a kihajtható térkép

208402

Futamok a 'Halljad Izráel'-hez.

Budapest 1956 Gépirat.

Címlap a mottókkal és a szerzői előhang másolata

H 238

VIII. Grammatika, szótárirodalom

Calepinus, Ambrosius:

Dictionarium undecim linguarum [...] Respondent autem Latinis vocabulis Hebraica, Graeca, Gallica, Italica, Germanica, Belgica, Hispanica, Polinica, Ungarica, Anglica [...].

Basel (1590) Henripetri.

382–383. p.: 'D' betűs szavak kezdete

RMK I 37a

[Buxtorfius, Johannes, maior]:

Epitome radicum Hebraicarum. Hoc est omnium thematum, cum eius derivatis, quae in Sacris Bibliis Hebraicis extant [...].

Basel 1600 C. Waldkirch.

432–433. p.: Kezdet.

Ant.7155

Megiser, Hieronymus:

Thesaurus polyglottus vel dictionarium multilinguae [...].

Frankfurt am Main 1603 [ny.n.]

832–1.p.: 'L' betűs szavak vége, 'M' betűs szavak kezdete

RMK I 45a

(A szerző tíz táblázatba foglalta a világ nyelveit, így a héber nyelvet is.)

Buxtorfius, Johannes, maior:

Epitoma radicum Hebraicarum et Chaldaicarum complectens omnes voces [...] in Sacris Bibliis [...] nova aucta, illustrata, locupletata.

Basel 1607 C. Waldkirch.

982–983.p.

Bar.00620

Regestruma és magyarázata egynéhány zsidó, görög és deák igéknek [...] melyek a Szent Bibliában néhol elő forognak.

In: Szent Biblia [...] Magyar nyelvre fordítatott [...] Caroli Caspar előljáró beszédével. Ez masodic kinyomtatást igazgatta, néhol megis jobbitotta Szenci Molnár Albert. Hanau 1608 Johannes Halbey.

)(5_v – 6_r.

RMK I 52–53

Buxtorfius, Johannes, maior:

Manuale Hebraicum et Chaldaicum quo significate omnium vocum, tam primarum quam derivatarum, quot quot in Sacris Bibliis, Hebraea et partim Chaldaea linguae scriptis, extant solide et succinte explicantur.

Basel 1613 Waldkirch.

Címlap

Bar.00621

Buxtorfius, Johannes, maior:

Manuale Hebraicum et Chaldaicum [...].

Basel 1619 L. König.

Címlap

[Egybekötve]: **Buxtorfius, Johannes, maior: Synagoga Judaica [...].** Ed. 3. priori auctior et correctior. Hanau 1622 P. Antonius.

Bar.00540

Némely zsidó, görög és egyéb idegen nyelven való igéknek és neveknek megmagyarázása.

In: Szent Biblia [...] Magyarra fordította a Jésus-alatt vitézkedő társaság-béli nagy-szombati Káldi György pap.

Bécs 1626 Formika Máté.

1172–1173. p.

RMK I 92

Komáromi Csipkés György:

Schola Hebraica.

Utrecht 1654 Typ. Gisberti á Zyll.

Címlap

RMK III 320a

Alting, Jakob:

Fundamenta Punctuationis Linguae Sanctae. Sive Grammatica Hebraea [...]. Ed. 3.

Kolozsvár 1698 Misztótfalusi Kis Miklós.

54–55. p.: Sectio VI. De particula.

(Egybekötve: **Kaposi Sámuel: Breviarium Biblicum. Quatuor Priora Capita Geneseos Hebraice edita.** Kolozsvár 1699

Misztótfalusi Kis Miklós.)

RMK II 432b – RMK II 442b

Rosty, Nicolaus, O.S.P.P.E.:

(Héber nyelvtan) – Institutiones linguae sacrae ad usum studiosae iuventutis.

Nagyszombat 1759.

34_v–35_r: Conjugatio

Ms. H 66

[Héber nyelvészeti szótár a héber szókincs 'leltára'.]

Vetus Testamentum Hebraicum.

[Nagyszombat? XVIII. század].

65_v–66_r.

Ms. H 65

(A szerző csak a nyelvi alakokkal, nem pedig a szavak jelentésével foglalkozott.)

[Héber szókiegészítések.]

[Nagyszombat? XVIII. század].

2–3. p.

Ms. H 239

Ehrentheil Mózes:

Héber – magyar – német szótár Mózes öt könyvéhez.

Pest 1868 Lauffer Vilmos kiadása.

A szerző előszava és a mű első oldala

Hc 8207

Telegdi Zsigmond:

A talmudi irodalom iráni kölcsönszavainak hangtana. Bölcsészdoktori értekezés.

Budapest 1933 (Kertész J. ny., Karcag).

[3]. p.: Előszó

Hh1069

IX. Biblikus tudományok – lexikon, konkordancia, kommentár

Buxtorfius, Johannes, maior:

Lexicon Hebraicum et Chaldaicum [...]. Cum indice vocum latino.

Basel 1615 Waldkirch.

Címlap

Bar.09195

Buxtorfius, Johannes, maior:

Concordantiae Bibliorum Hebraicae, nova et artificiosa methodo dispositae [...] accesserunt novae concordantiae Chaldaicae omnium vocum, quae corpore Bibliorum Hebraico continentur. Cum praefatione [...] per Johannem Buxtorfium fil. [1. kiadás].

Basel 1632 L. König.

Praefatio vége, a konkordancia kezdete

Bar.00392

Buxtorfius, Johannes, minor:

Lexicon Chaldaicum, Talmudicum et Rabbinicum [...]. Et copia et delectu exemplorum Targumicorum, Talmudicorum, Rabbinicorum eleganter declarantur [...] ut non solum vulgaris lexicum, sed amplissimi [...] thesauri philologici loco esse possit. [...].

Basel 1640 L. König.

Címlap

Bar.08122

Coccejus, Johannes:

Lexicon et commentarius sermonis Hebraici et Chaldaici Veteris Testamenti. [...].

Amsterdam 1669. J. á Someren.

A szerző portréja és a mű első oldala

Aa 2r 171

Buxtorfius, Johannes, maior:

Lexicon Hebraicum et Chaldaicum [...]. Accessit Lexicon breve rabbinico-philosophicum, communiora vocabula continens, quae in commentariis passim occurrunt. Ed. 10., de novo recognita et innumeris in locis aucta et emendata.

Basel 1698 sumptibus F. Plateriet J. Ph. Richteri.

Az 'Epistola dedicatoria' befejezése és a 'Lexicon' kezdete

Bar.09968

Székely István:

Exegesis sublimior e textu hebraico.

Viennae 1883.

[8–9]. p.

Ms. A 264/f/1

X. Orvostudomány

Isaac ben Salomo (= Beimiran, Isak Judaeus):

**Diaetarum universalium liber – Diaetarum particularium liber –
Definitionum et descriptionum liber – Libe relementorum.**

Papírkódex a XV. század második feléből, 1483 előtt.

61_v – 62_r: A 'Diaetarum particularium liber' kezdete

Ms. Cod. Lat. 91.

(A kéthasábos kódex Prágában készült, a bejegyzések szerint 1565-ben Országgh Kristóf országbíróé volt, majd 1708-ban a pozsonyi jezsuitáké. Az általános és a részletes diaetetikán kívül tartalmazza a héber bölcsélet egyik fontos alapművét, a Definitionum et descriptionum libert.)

Detsinyi, Leopoldus:

Dissertatio historico-medica de Mosaicae legislatione diaetetica [...].

Buda 1847 Typ. Univ.

Címlap

Misc.I 8r.40/coll.42.

Löwenfeld Dániel:

Nyilvános orvosi vitatkozás.

[Pest] (1848) Lukács és Társa.

Címlap

Misc.I 8r.41/coll.47.

XI. Szépirodalom – Filozófia

Avianus, Hieronymus:

Clavis poeseos sacrae [...].

Leipzig 1627 G. Grosus.

Címlap

Bar.09346

Hottinger, Johann Heinrich:

Promptuarium, sive bibliotheca orientalis.

Heidelberg 1658 A. Wyngarden.

50 – 51. p.: Poëtae Hebraei

Bar.06277

[Jehuda Halevi (ha-Lévi)]:

Kuzarij. – Liber Cosri, continens colloquium seu disputationem de religione [...] inter regem Cosareorum et R. Isaacum Sangarum Judaeum [...].

Basel 1660 G. I. Decker.

1. p.: A keretszövegek vége és a mű első oldala

Bar.08087

(Kitabal Kazari, héber – latin nyelven. E filozófiai mű a kazárok áttérésének mondájára épült, benne a kazár király és a tudós szerző arab nyelven folytat párbeszédet. Scheiber Sándor véleménye szerint „védőirat a zsidó vallás mellett”. Mint ismeretes, Jehuda Halevi nevét az európai irodalomban H. Heine elevenítette fel.)

Gorionides, Josephus:

(Liber historicus in gratiam Romanorum, héber – latin.)

Gotha 1707 J. Mevius.

Címlap, a címlapelőzők metszettel

Hh504

XII. A Budai Egyetemi Nyomda kiadványaiból

**Szeder Hátfilá – m’duják ál pi g’doléhám’dádkkim [...] kolél hátfilot l’ho-
lul moádim [...].**

Ofen 1819 Univ.

Címlap

Ad1518

(Imádságoskönyv)

Hágádá sel Pészah.

Ofen 1820 Univ.

Címlap

Ae4343

(Húsvéti szertartáskönyv)

Hágádá sel Pészah.

Ofen 1820 Univ.

Címlap

Ae 29

(Húsvéti szertartáskönyv)

Brill, Ázriél:

Hádrát Kodes. Kolél misnájot [...] injáné ászeret j'métsuvá.

Ofen 1827 Univ.

Címlap

Aa1381

(Talmudkommentár és könyörgések)

T'hinot ubákásot. Inthalten deutse t'filot firgute fromme jüddische Weiber.

Ofen 1833 Univ.

Címlap

Ad10392

(Nők imádságoskönyve)

T'hinot ubákásot.

Ofen 1833 Univ.

Címlap

Ad10384

(Imádságoskönyv)

Neimann, S'muél:

T'filát J'sárim.

Ofen 1834 Univ.

Címlap

Ad11856

(= T'hilot utfilot. Imádságoskönyv)

T'hinot ubákásot inhal tt'filot ubákásot.

Jácáláorb'Peszt.

Ofen 1843 Univ. (Pesten jelent meg.)

Címlap

Ad10389

(Imádságok és könyörgések)

Rosenthál Moritz (ford.):

Hágadá sel Pészáh [...]. Elbeszélés Izráel népének Egyiptomból való kimenteléről.

Ofen 1844 Univ.

Címlap

Ad3927

(Húsvéti szertartáskönyv)

Kohn, Sálom (Übersetzt fon):
T'filot j'surum [...] Gebéthe der Israeliten.

Ofen 1852 Univ.

Címlap

Ad10388

(Imádságoskönyv)

T'filot [...].

Ofen 1852 Univ.

Címlap

Ad11901

(Imádságoskönyv)

Hágadá sel Pészah in deutser spräche. Zichronj'ciát Micrájim.

Ofen 1861 Univ.

Címlap

Ad10147

(Húsvét-esti szertartáskönyv)

Stern Á[brahám]:

Széfer mislé mit treunen [...] deutschen übersetzung [...].

Pest 1862 M. E. Löwy. (nyomda: Ofen 1862 Univ.)

Címlap

Aa1269

(A Példabeszédek könyve magyarázattal)

**C'éná uréná, v'huhámisá humse Torá, imhámés m'gilot v'tárgumin
v'háftárot, mikol hásáná hákol k'szidrá, v'nuszá fláze heszpedet churbán
Béthá mikdás.**

Ofen 1862 Univ.

Címlap

Aa1380

(A Tóra jiddis fordításban a jeruzsálemi templom gyászával)

Bloch Joél (sajtó alá rend.):

**Szefert'hilimim snébiurim. Lánajdo, S'muel [...] Ázárjá Figó. M'szudár ál
jád Joél Bloch.**

Ofen 1863 Univ.

Címlap

Aa1283

(A Zsoltárok könyve kommentárokkal)

T’filát Jiszáél, kolél t’filot mikol hásáná imtikuné Sábát.

Ofen [1865] Univ.

Címlap

Ad10383

(Imádságoskönyv a szombati előírásokkal és törvényekkel)